

і колективними договорами, локальними нормативно-правовими актами; метою надання трудовправової інформації є реалізація індивідуальних і колективних трудових прав; трудовправа інформація, віднесена законом до інформації з обмеженим доступом (конфіденційної, таємної та службової), охороняється та захищається відповідно до закону.

Сирота І. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення
заслужений юрист України*

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ

Особливе місце серед прав і свобод людини займає право на соціальне забезпечення. Належне гарантування цього права, як і ряд інших закріплено в Конституції України. Одним із основних видів соціального забезпечення непрацездатних громадян є пенсійне забезпечення. Нині понад 13 млн. Українців отримують пенсії, тому необхідність гарантування цієї форми матеріального забезпечення визначено пріоритетним напрямком державної політики. Основним джерелом фінансування системи пенсійного забезпечення є кошти загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, які акумулюються в Пенсійному фонді України.

Величезні масштаби пенсійної системи потребують чіткого правового регулювання, врахування всіх умов призначення, перерахунку та виплати пенсій, дисциплінованості платників страхових внесків, об'єктивного та справедливого обліку і оцінки трудової діяльності громадян.

Проблемні питання забезпечення права на соціальний захист непрацездатних категорій населення стали темою пенсійної реформи, яка провадиться в нашій країні з 1 жовтня 2011 року, відповідно до Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи від 8 липня 2011 року».

Масштабний реформаційний процес успішно втілюється в країні, зокрема в повному обсязі реалізуються ініціативи Президента України і сфері пенсійного забезпечення. Зокрема, проведено перерахунок пенсій, в результаті чого підвищені розміри пенсій.

Перерахунок пенсій проведено з 1 жовтня 2012 року, відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2012 рік», і зв'язку із збільшенням прожиткового мінімуму до 856 грн. мінімальні розміри пенсій підвищені до цього ж рівня. Також здійснено перерахунок виплат, розміри яких визначено незалежно від прожиткового мінімуму.

Збільшились пенсії чорнобильцям, військовослужбовцям, інвалідам війни. Мінімальні пенсії інвалідам I, II та III груп і учасникам бойових дій зросли до 2439,60; 2182,80; 1926,00 та 1420,40 гривень відповідно. Безу-

мовно залучено додаткові кошти для виплати пенсій. Пенсії, наприклад, в Одеській області в жовтні сплачувались вчасно та в повному обсязі.

Реформування пенсійної системи, удосконалення механізму визначення розміру пенсій з урахуванням трудового вкладу працівника, усунення диспропорцій, які склалися в солідарній системі пенсійного забезпечення – це першочергові завдання на сьогоднішній день.

Пенсійна реформа внесла багато новацій, змін в законодавстві, які потребують роз'яснення населенню. Це перш за все змінені вимоги до призначення та визначення розміру пенсій. Підвищено на 5 років пенсійний вік для жінок і на 10 років обов'язків страховий стаж для жінок і чоловіків. Тепер громадяни мають право на пенсію за віком після досягнення 60-ти річного віку, при наявності страхового стажу не менше 15 років. Поступове, протягом 10 років (по півроку на рік) підвищення віку для призначення державної соціальної допомоги жінкам, які не набули права на пенсію (63 р. і старші). Встановлено обмеження у випадку продовження праці особою, яка отримує одночасно пенсію (що нараховується відповідно до спеціальної категорії осіб) і заробітну плату. Протягом цього періоду пенсія виплачується у розмірі, обчисленому на загальних підставах. Урахування зарплати для обчислення пенсії здійснюється за 60 місяців для 2000 року у період до 1 січня 2016 р. лише за бажанням особи. Зменшено необхідний страховий стаж для призначення пенсій особам, які стали інвалідами, та диференційовано підвищення необхідного стажу до 10 років (14 років для громадян II та III груп) залежно від групи та віку встановлення інвалідності. Обмежено пенсії особам, які відносяться до спеціальної категорії 80 % від суми їх місячної (чинної) заробітної плати замість 90 %. Поступово підвищується вислуга для військових з 20 до 25 років (по півроку за рік). Зобов'язання для державних службовців вийти на пенсію по досягненні 62 років чоловіками та 60 – жінками. Призначення пенсії депутатам, у яких скінчився термін повноважень, на за 2 роки до досягнення пенсійного віку (як раніше), а за 1,5. Збільшено максимальну величину єдиного внеску з 15 до 17 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. У випадку продовження праці працівником після настання пенсійного віку його пенсія за кожний рік збільшується на 6 %, а після 5 років – на 9 %.

Основні зміни у сфері реформування пенсійної системи спрямовано на раціоналізацію видатків бюджету Пенсійного фонду України. Змінено порядок розрахунку заробітної плати для призначення пенсії. При розрахунку пенсії враховується середня заробітна плата за три календарні роки, які передують року звернення за призначенням пенсії. Обмежений для всіх пенсіонерів максимальний розмір пенсії, який не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, встановлених для осіб, які втратили працездатність. Мінімальний розмір пенсії за віком при наявності у чоловіків 35 років страхового стажу, а у жінок – 30 років встановлюється

в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, обмежені розміри спеціальних пенсій для всіх категорій осіб, які передбачені законодавством. Змінені умови призначення та виплати пенсій військовослужбовцям, державним службовцям та прирівняним до них осіб.

Але це не повний перелік змін в пенсійному законодавстві. Верховна Рада України внесла зміни поstateйно в 22 закони щодо призначення та виплати пенсій. Найбільша кількість змін внесено в Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р.

Питання пенсійного віку, страхового стажу, розрахунку пенсій, максимальні розміри пенсій встановлені в Законі про реформування пенсійної системи від 8 липня 2011 року № 3668.

Мета пенсійної реформи підвищити соціальні стандарти, прискорити зростання пенсій, знизити рівень бідності. Але про ефективність пенсійної реформи можна говорити лише тоді, коли економічний розвиток країни забезпечує зростання добробуту кожної країни.

Ярошенко О. М.

Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», професор кафедри трудового права, доктор юридичних наук, професор

ВІДМІННОСТІ ВІДСТОРОНЕННЯ ПРАЦІВНИКА ВІД РОБОТИ ВІД СУМІЖНИХ ПРАВОВИХ ЯВИЩ

Аналіз сучасної правозастосовної практики показує, що у багатьох випадках виникають проблеми із розмежуванням відсторонення працівників із суміжними правовими категоріями.

Конституційний Суд України у справі за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю «Міжнародний фінансово-правовий консалтинг» про офіційне тлумачення ч. 3 ст. 99 Цивільного кодексу України вирішив, що усунення членів виконавчого органу товариства від виконання обов'язків або відсторонення голови виконавчого органу товариства від виконання повноважень за своєю правовою природою, предметом регулювання правовідносин і правовими наслідками відрізняється від відсторонення працівника від роботи на підставі ст. 46 Кодексу законів про працю. Саме тому можливість уповноваженого органу товариства усунути члена виконавчого органу від виконання ним обов'язків міститься не в приписах КЗпП, а у ст. 99 Цивільного кодексу, тобто не є предметом регулювання нормами трудового права. Реалізація учасниками товариства корпоративних прав на участь у його управлінні шляхом прийняття компетентним органом рішень про обрання (призначення), усунення, відсторонення, відкликання членів виконавчого орга-